

64.3/1964-1962.

+ SLUŽBA BOŽJA +

K R I S T

JUČER I DANAS

POČETAK I SVRŠETAK

NJEGOVA
SU
VREMENA

I
VJEKOVI

NJEMU
SLAVA
I VLAST

PO SVE
VIJEKE
VJEČNOSTI

A M E N

U S K R S

Na vrhuncu crkvene godine svetkujemo blagdan čiji sadržaj daje smisao cjelokupnom našem životu. Uskrs-Pasha označuje blagdan prijelaza od smrti na život, od žalosti na radost, od zemaljskog na nebesko. Ovaj prijelaz Crkva svake godine simbolično predstavlja u liturgiji: žalost Velike subote je žalost našeg zemaljskog progonstva čitavo vrijeme našeg zemaljskog života; bogoslužje Uskrasnog bdjenja koje je obilježeno prijelazom od korizmene pokore na uskrsno veselje simbol je našeg radosnog prijelaza od grijeha na milost, od milosti na slavu; svečani uskrsni blagdan dočarava nam svečanost vječnog dana u Božjem gradu, dana što će ga obasjavati "Danica koja ne zna zapada" /Prekonij/.

1. DAN NAJ- Svi dnevni časovi Veli-
VEĆE ŽALOSTI kođ petka svršavaju žalo-
bnom pjesmom: "Krist je
postao za nas poslušan do smrti i to smrti
na križu!" /Flp 2, 8/. A kađ u popodnevnom
bogoslužju završi svetkovanje uspomene Kri-
stove smrti, prenese se iz crkve Svetotaj-
stvo i ugasi se svijetlo. Nastupa Šabat -
subotnji počinak Gospodnji. Nastupa noć ko-
ja kao da proširuje svoju tamu nađ slijede-
ćim danom bez svijetla, danom najveće žalo-
sti.

Po sadašnjim liturgijskim zakonima VE-
LIKA SUBOTA je jedini dan u cijeloj godini

kad se ne smije prikazivati sv. Misa niti primati sv. Pričest. Pošto je zašlo Sunce pravde, tama je zahvatila zemlju. Stoga je Crkva obuzeta najozbilnijim mislima i osjećajima. Svetište je prazno, bez svjetla, bez cvijeća, bez ikakva nakita. Oltar je potpuno ogoljen, bez oltarnika i svijećnjaka. Zvona i orgulje šute. Vjernici poste.

2. PASHA - Za Krista je Pasha bila pri
PRIJELAZ jelaz s ovoga svijeta k O-
cu. Slično i za nas Pasha o-
značuje naš prijelaz k Bogu.

U bogoslužju USKRSNOG BDJENJA spominjemo se Pashe iz prošlosti /Otkupljenje/, ali mi također svetkujemo Pashu sadašnjosti /primljena otkupljenja po Krštenju i Euharistiji/, no glavni je naglasak na Pashi budućnosti /Parusija/. Za nas je prošla i sadašnja Pasha jamstvo naše Pashe koja će biti u budućnosti. Mi bdijemo prije svega zato što čekamo. Očekivanje budućeg života glavno je obilježje kršćanstva. U zemaljskom progonstvu kršćanin se osjeća kao tuđinac koji nije slobodan da niti jednu noć na miru prospava. I upravo noć Uskrsnog bdjenja je noć u kojoj jedamput na godinu na izvanjski način činimo ono što na duhovni način moramo bez prestanka činiti: očekivati čas našega prijelaza k Bogu. "Rađi ovog očekivanja i postadosmo kršćani!" - veli sv. Augustin. Najprikladnije je da izvanjski izražaj ovog očekivanja bude po noći jer smo ovdje na zemlji okruženi tamom neznanja, grijeha i smrti te očekujemo svi

tanje nebeskog dana. Već od prvog kršćanskog stoljeća vjernicima nije bilo dovoljno bdjenje samo jedamput godišnje pa su se za dolazak Gospodnji pripravljali bdjenjem svake sedmice subotom navečer i prije svih važnijih svetkovina. Ascete su od 4. st. počeli obdržavati bdjenje svakog dana. Od toga svagdašnjeg bdjenja razvio se noćni dio Casoslova koji se u monaškim redovima još i sad moli u ponoć. Za mnoge je ovaj govor tvrd. No upravo ovdje je na mjestu riječ sv. Augustina: "Nađi mi onoga koji ljubi pa će osjetiti što govorim; nađi mi onoga koji će zne, koji gladuje, koji u ovoj pustinji žeda za izvorom nebeske domovine - nađi mi takovoga pa će razumijeti što govorim!"

3. NEBESKI DAN Uskrs je BLAGDAN NAD BLAGDANIMA, kruna svih svetih svetkovina, dan koji posvećuje sve druge blagdane, blagdan pobjede, života i svijetla. Crkva sve pozivlje na radost u ovom svetom svijetlu: "Nek se raduje zemlja obasjana tolikim bljeskom i rasvijetljena sjajem vječnog Kralja nek osjeti da je nestalo mraka sa čitavog svijeta!"

Krist nam je svojim uskrsnućem "otvorio vrata vječnosti" /Uskrsna dnevna molitva/. Uniđimo već sada duhom kroz ova vrata! Prebivajmo uz našeg Oca koji živi u vječnom "danas"! Svetkujmo bez prestanka blagdan o kojemu piše veliki mistagog Odo Casel: "Kršćanin neprestano svetkuje blagdan. Združen s Kristom neprekidno živi pred Ocem. Vanjska svečanost svršava, ali unutarnji blagdan ne prestaje!"

VELIKONOČNI PRAZNIK

LITURGIJA VELIKONOČNEGA PRAZNIKA

Prvotna Cerkev ni imela posebne velikonočne /v naslednjem: vkn/ liturgije. Krščanske občine so se vsak prvi dan v tednu zbirale, da so z evharistično daritvijo obnavljale spomin na vstalega Gospoda in tudi na druge skrivnosti njegovega življenja. Šele polagoma je nastala vkn liturgija kot obletni spomin na Gospodovo smrt in njegovo vstajenje. Okoli l. 400 sv. Avguštin že govori o Kristusu križanem, v grob položenem in vstallem, ki so se ga spominjali v posebni liturgiji sv. tridnevja.

Po novih rubrikah je vkn praznik z osmino praznik 1. reda, ki ne dopušča nobene komemoracije. Tako je ta praznik izredno poudarjen kot središče liturgičnega leta. Noben spomin naj ga ne zasenči.

Vsak dan vkn osmine ima svojo liturgijo in v Rimu svojo stacijsko cerkev. Tudi s tem dobi svoj poudarek središčni pomen velike noči. Saj tako je bilo že v apostolskih časih. "Če pa Kristus ni vstal, potem je prazno naše oznanjevanje, prazna tudi vaša vera" /1 Kor 15, 14/. Z veliko nočjo krščanstvo stoji in pade.

Neizčrpno je duhovno bogastvo velike noči. Liturgija vkn osmine premišljuje slavo in moč ter dobroto Gospoda, ki nam je po svojem vstajenju dal vse: zakrament sprave z Bogom, evharistijo, utrdil vero,

dal Cerkvi poglavarja in narodom blagovest evanġelija, poslal Svetega Duha. Katoliški eksegetje naštevajo po vstajenju deset Jezu sovih prikazanġ, liturgija pa jih od vkn vi gilije do bele nedelje razvrsti devet, ne da bi upoštevala časovni red, v katerem so se prikazovanja vršila drugo za drugim.

Vkn liturgija so studenci Odrešenikovi iz katerih zajemajo Cerkev in duše sadove o drešenja v naobilnejši meri. KRST z bogastvom svojih milosti je VKN ZAKRAMENT, ki nanj vkn liturgija večkrat namiguje. V njem duša s Kristusom vstane k novemu življenju. "Če ste vstali s Kristusom" v Pavlovem jeziku pomeni: če ste bili krščeni. Nismo vsi prejeli krsta o veliki noči, toda njegove milosti utrdimo v sebi z obnovo krstnih obljub.

Vkn liturgija vsakogar, ki pri njej so deluje, duhovno prenovi. Iz duhovno prenovljenih se množi družina božjih posinovlencev, skrivnostno telo Kristusovo. Njena duhovna hrana je EVHARISTIJA, je zakrament EDINSTVA in LJUBEZNI. Zato se ne bomo čudili da stara vkn liturgija tri dni zaporedoma, od vigilije do ponedeljka, v prošnji po obhajilu prosi za duha ljubezni in sloge za vse, ki so se nasitili z vkn skrivnostmi. Tako nujna prošnja za edinstvo in sloge je za vkn liturgijo značilna in edinstvena v vsej liturgiji. Ista prošnja se v vkn času ponavlja vsakokrat, ko se obhajilo deli izven maše.

Stari vkn teksti kažejo torej na edinstvo med kristjani, vez edinstvi je pa sve-

ta evharistija. Brez nje ni cerkvene edino-
sti. Ali mar ni poglabljeno evharistično ži-
vljenje v Cerkvi in zlasti evharistični pe-
čat obnovljene vkn vigilije upapoln znak, da
se bliža dan, ko se bodo kristjani zedinili?
Dilema je: KRISTJANI SE BODO ZDRUŽILI ALI
OB EVHARISTIČNEM OLTARJU ALI PA SE SPLOH NE
BODO ZDRUŽILI.

NEDELJE MED LETOM -
ODMEV VELIKE NOČI

"Naše vkn jagnje,
Kristus, je daro-
vano! - To je dan

ki ga je naredil Gospod, radujmo in veseli-
mo se ga!"

V jeziku Cerkev se največji praznik li-
turgičnega leta imenuje "Dominica Resurrec-
tionis", "Pascha Domini", ali tudi samo "Pa-
scha". Aramejski izraz "Pascha" pomeni mimo-
hod. V stari zavezi je imel izraz še nasled-
nje pomene: vkn jagnje, vkn večerja, vkn
praznik in vkn osmino. Odkar je Pavel zapi-
sal, da je bilo naše vkn jagnje, Kristus, da-
rovano, je Cerkev pridržala izraz Pascha in
mu dala krščansko vsebino. S tem je samo u-
resničila podobo. Izraz se je za praznik v-
stajenja uveljavil od 5. stoletja dalje. V
1. in 2. stoletju je pomenil Gospodovo smrt,
v 3. in 4. stoletju pa Gospodovo smrt in v-
stajenje obenem. Slovenci imamo za cerkveno
Pascho izraz "velika noč". Naš izraz izraža
skrivnost praznika le deloma, ker znači sa-
mo čas, v katerem se je nekoč skrivnost do-
gajala in se v simbolih in misteriju prazni-
ka še vedno dogaja, vsako leto, v nočnem ča-
su vkn vigilije.

Velika noč je letno praznovanje Gospo-
dovega vstajenja. Vkn skrivnost je pa tako
mogočna, da ODMEVA SKOZI VSE LETO, od nede-
lje do nedelje. Po pričevanju krščanske
starodavnosti so se prvi dan v tednu krš-
čanske občine zbirale, da so obnavljale
spomin na vstalega Gospoda. V svojem nast-
nku je torej nedelja tedensko praznovanje
Gospodovega vstajenja, njegov tedenski od-
mev. Vkn aleluja je tudi nedeljski vzklik
radosti. Aleluja se ponavlja zlasti v anti-
fonah nedeljskih hvalnic in hor. Ponavlja
se vse leto razen od septugesime do velike
noči v stopniškem spevu. Ruski izraz "vos-
kresenije", ki pomeni vstajenje i dan vsta-
jenja, to lepo označuje. V liturgiji vzhod-
ne Cerkve berejo izven nedelej vkn časa po
jutranjicah vsako nedeljo "vkn evangelij"
- eno izmed vstajenjskih perikop. V litur-
giji zapadne Cerkve imajo nekatere nedelje
izrazito vkn značaj zaradi nedeljskega be-
rila, na pr. 6. in 11. pobinkoštna nedelja.
Vkn značaj daje vsem nedeljam v zapadni Ce-
rkvi kropljenje ljudstva z blagoslovljeno
vodo, ki je zapovedano pred nedeljsko kon-
ventualno mašo, ki pa se dopustno in hvale
vredno opravi tudi pred nedeljsko farno ma-
šo. Prav bi bilo, da bi kropljenje ljudst-
va pred nedeljsko mašo se uvedlo v vseh
škofijah; zdaj ga imajo le v nekaterih.

Nove rubrike so nedelje med letom oč-
stile in razbremenile raznih komemoracij,
ki so značaj nedelje večkrat preraščale in
ga skušale zabrisati. Nedelje so znova za-
blestele v svoji prvotnosti kot Gospodovi
dnevi.

Za dušno pastirstvo to ni brez pomena. Metoda sodobnega dušnega pastirstva, ki jo uvaja Cerkev sama, vedno bolj porablja pastoralno liturgijo, njej pa utrijujejo pot nove liturgične oblike. Pastoralna liturgija bo obrodila svoje sadove, brž ko bo v zavest klera in vernikov prodrl pomen nedelje in smisljeno urejene božje službe, pri kateri sodelujejo tudi verniki. Nove rubrike, kjer jih bodo izvedli po duhu in po črki, bodo pripomogle, da bo nedelja dan, ki ga je Gospod ljudstvu pripravil v radost in veselje.

Pot do cilja bo sicer dolga, zahtevala bo mnogo dela in truda, toda do cilja mora pripeljati. Pot se je začela pomenljivo z obnovo vkn vigilije in se dotaknila tudi vkn osmine. Po obnovljeni vkn liturgiji se kot po svojem vzoru ravna liturgija sleherne nedelje, ker hoče biti njen izraz in njen odmev.

=====
" B E S K V A Š N I K R U H "

/Poslanica na Uskrs/

Vjernici u Korintu nisu mnogo porasli u krepostima. Bilo ih je koji su se hvastali svojim novim kršćanskim životom u tolikoj mjeri da ih je apostol Pavao morao ukoriti. Da su iskreno pogledali u vlastitu sredinu, imali bi se naprotiv zastidjeti. U svojoj su naime zajednici trpjeli čovjeka, koji se okaljao rodoskvrnućem. Možda su ranije čitali apostolovu poslanicu Rimljanima

i loše je shvatili; sebi su priuštili neopravdanu slobodu. Stoga Pavao čini važan i spravak i daje ozbiljnu opomenu:

1 Kor. 5, 7-8.

7 OČISTITE STARI KVASAC, DA BUDETE NOVO TIJESTO, KAO ŠTO I JESTE BESKVASNI, JER JE ŽRTVOVANO NAŠE VAZMENOVANJE KRIST.

8 DAKLE SVETKUJMO NE U STAROM KVASCU NI U KVASCU ZLOĆE I OPAČINE, NEGO U BESKVASNOM KRUHU ČISTOĆE I ISTINE!

Kad su stari Izraelci prisiljeni od anđela zatirača žurno napuštali Egipat, ni su imali dovoljno vremena da im uskisne tijesto što su ga sobom trebali ponijeti kao putnu hranu. Na spomen tog događaja Izraelci su za vazmenih blagdana smjeli jesti samo beskvasan kruh. Imajući u vidu ovu liturgijsku starozavjetnu okolnost Pavao piše vjernicima: "Ne znate li da malo kvasca daje kiselost čitavoj masi tijesta, tako je dan javni grješnik svojom sablazni, kada je pokvariti cijelu zajednicu. Vjernici su stoga iz svoje sredine trebali ukloniti stari kvasac tj. rodoskrvniitelja. Pavao kvasac uzimlje u lošem smislu iako tu riječ Isus uzimlje u dobru i lošem smislu. Ono što Pavao u drugim poslanicama nazivlje "stari čovjek - novi čovjek" /Rim. 6,6; Ef. 4, 22-24; Kol. 3,9/ to ovdje izražava riječima "stari kvasac - novo tijesto".

Misao o kvascu apostolu je mogla lako doći dok je gledao židovski običaj oko se-

be u Efezu. Poslanicu piše o Uskrsu ili u doba korizme /R. Knox/. Asocijacije židovske Pashe bile su mu povodom da razvije moralni nauk. Iz liturgijskog obreda izvodi on etički propis.

7. Za tjedan dana prilikom Pashe Židovi su blagovali beskvasni kruh. U njihovim kućama nije se smjelo naći ni malo kvasca. Očistili bi i najmanje mrvice kvasnoga kruha. Kad je poslije vazmenog tjedna židovska domaćica imala ispeći novi kruh, morala je uzeti novi kvasac. U istom duhu i mi u Svetoj sedmici posvećujemo nova ulja, svečano blagosivljamo novu vatru i vodu. Za nas je Uskrs blagdan obnove slično kao što je za Židove bila Pasha. Židove je bijeg iz Egipta učinio novim narodom, a Isusovo uskrsnuće i naše krštenje učinili su nas NOVIM STVOROVIMA koji moraju biti sasvim i strgnuti iz starog grješnog života. Stari kvasac treba odbaciti. Kršćani moraju postati i svojim životom pokazivati da su "novo tijesto - neon fyrama". Pridrže li samo neke od ranijih grješnih navika, taj će ostatak poput starog kvasca prožeti čitavi njihov život i oni će se povratiti na ono što su krštenjem bili prezreli. - Činjenica da je Krist žrtvovan dramatski se uvodi kao razlog za brzu akciju /R. Knox/. Riječ "Pasha" ovdje stoji umjesto "vazmeno Janje" /Usp. Lk. 22,7/. Naše vazmeno Janje je Krist kojega su slikovito označavali židovski jaganjci. Ovo jedino bezgrješno Janje sa svojim prinosom na križu "učinilo je savršenima zauvijek one koji se posvećuju" /Hebr. 10,14/.

8 Pavao misli na rodoskrvniitelja i na druge kršćane koji su se ponovo podali grijesima, drugim riječima pali pod upliv "starijeg kvasca zloće i opačine". Zloća /kakia/ je popuštanje manama, a opačina /poneria/ označuje padanje u mane spojeno s licemjernošću i varkom /Teofilakt/. Neizravno Pavao preporuča kršćanima da iz svoga srca izbace svaki grijeh da bi kao "sinovi svjetlosti" /Ef. 5,8/ živjeli u beskvasnom kruhu čistoće i istine. Kao i inače, ovdje kod apostola vidimo nagli prelaz s jedne metafore na drugu. Kreposti koje on naglašava jesu: eli krineia = jasnoća, čistoća duha, života i vladanja, te aletheia = istina, vjernost, iskrenost.

Riječi "Pasha hemon ethyte Hristos! - Žrtvovano je naše vazmeno Janje, Krist!" mogu se uzeti kao gnomički aorist u tom smislu da Kristovo žrtvovanje traje bez prestanka, tako da ovdje imamo teološki dokaz o istovjetnosti euharistijske žrtve s Kristovom žrtvom na križu /Usp. Hebr. 13,10/. No ovaj aorist radije podsjeća na povijesni događaj: na vrijeme Pashe, vrijeme kad kršćani na poseban način trebaju slaviti u spomen u otkupljenja. "Vrlo je vjerojatno, da ne kažemo još više, da se kršćanski blagdan Pashe slavio već od apostolskog vremena i da se njegov prvi spomen javlja upravo u ovim riječima" /Allo/.

+++++

"SVETKOVANJE USKRSNOG BDJENJA JE TER-
MOMETAR INSPIRACIJE I ORIJENTACIJE CJELOKUP-
NOG PASTORALNOG RADA!" /T. Maertens/